

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

TILLSYNSPLAN

2018-03- Dnr:

Tillsyn- och vägledningsplan 2018

avseende producentansvaren för
elutrustning, batterier, bilar, däck, förpackningar och
returpapper

BESÖK: FORSKARENS VÄG 5 (CAMPUS ÖSTERSUND, HUS UB)
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 08-698 10 00
FAX: 08-20 29 25
E-POST: NATUR@NATURVARDSVERKET.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
INLEDNING	3
UPPFÖLJNING AV 2017 ÅRS VERKSAMHET	4
Internationellt arbete	4
EU:s avfallspaket	4
TAC (Meeting of the technical adaptations committee)	4
Regeringsuppdrag om producentansvar	4
Kundtjänst	4
Förpackningar och returpapper	5
Elutrustning och batterier	6
Bilar och däck	7
AKTUELLT UNDER 2018	9
Förpackningar och returpapper	9
Elutrustning och batterier	10
Bilar och däck	11
PRIORITERINGAR 2018	12
LÅNGSIKTIG PLANERING FÖR 2019–2021	13
Förpackningar och returpapper	13
Plastbärkassar	13
WEEE och batterier	13

Inledning

Denna plan innehåller aktiviteter, tidplan och prioriteringar för producentansvarsgruppens arbete med tillsyn och vägledning 2018. Gruppens ansvarsområde omfattar tillsyn och vägledning över producentansvaren för batterier, elutrustning, bilar, däck, förpackningar samt returpapper.

Effektiv tillsyn och vägledning är en viktig förutsättning för att producentansvaren ska fungera som det är tänkt och att de insamlingssystem för avfall som följer av producentansvaren ska vara effektiva och ändamålsenliga. Relaterade miljömål är En god bebyggd miljö och Giftfri miljö.

Naturvårdsverkets effektmål Ekologiskt hållbar utveckling samt Miljö- och hälsopåverkan berörs till viss del. Målsättningen är att alla producenter inom vårt tillsynsområde ska ta sitt ansvar och göra rätt. Därigenom kan vi bidra till att minska avfallsmängder samt att det avfall som uppkommer är mindre miljöfarligt och tas om hand på ett miljömässigt korrekt sätt. Vi vill att potentiella producenter ska få kännedom om producentansvar redan vid affärsidéstadiet.

Gruppen har som mål att arbeta effektivt, vara väl samordnade samt ge ett tydligt och professionellt bemötande i vår tillsyn.

Uppföljning av 2017 års verksamhet

Internationellt arbete

Intresset för det svenska producentansvaret är stort och Naturvårdsverket har ett flertal internationella projekt som fokuserar på denna policy inom avfallsområdet. Under 2017 tog Naturvårdsverket emot studiebesök från b.la. Georgien för att specifikt studera olika aspekter av det svenska producentansvaret där handläggare från Naturvårdsverket har deltagit och bidragit med sina kunskaper och erfarenheter inom området. Inom ramen för samarbetet med Georgien ska Naturvårdsverket b.la. bistå Georgien med att ta fram generell vägledning för implementering av producentansvar för ett antal produktgrupper. Flera andra länder som Naturvårdsverket samarbetar med så som Kina, Sydafrika, Ryssland och Brasilien har visat intresse för de svenska producentansvaren.

Naturvårdsverket har även fortsatt sin samverkan och samarbete med våra nordiska grannländer.

EU:s avfallspaket

Förslag till nytt avfallspaket för EU kom ut i december 2015. Producentansvaren omfattas av ändringsförslag i ramdirektivet för avfall, batteridirektivet, WEEE-direktivet, ELV-direktivet och förpackningsdirektivet. Arbetet pågick under hela 2017 och beräknas fortgå under 2018. Under 2017 har det varit regelbundna möten i rådsarbetsgruppen för miljö angående avfallspaketet.

TAC (Meeting of the technical adaptations committee)

Naturvårdsverket närvarade under 2017 vid möten i kommittén för anpassning till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen av EU-lagstiftningen om WEEE. Naturvårdsverket ämnar fortsätta delta på dessa möten även under 2018.

Regeringsuppdrag om producentansvar

Gruppen bidrog under året till regeringsuppdraget om information om negativa miljöeffekter av plastbärkassar. Håll Sverige Rent, fick 1,4 mnkr bidrag för insats i samband med informationsspridning rörande plastbärkassar.

Tillsammans med samverkansgrupp för plastbärkassar (Svensk Handel, Svensk Dagligvaruhandel, Visita och Naturvårdsverket) har Håll Sverige Rent gjort en nollmätning och uppföljande mätning om hur informerad allmänheten är idag. Den första uppföljningen av nollmätningen genomfördes i december 2017. Den visar en stark förflyttning av svenska folkets attityder. Andelen som uppger att de oftast eller alltid tackar nej till en plastkasse har ökat från 30 till 51 procent.

Målet med arbetet under året har varit att genom lärande få fler butiker att informera om plastbärkassar. I november så lanserades också en nationell kampanj, Reuse/Rethink, som sprids via sociala medier och via webben <http://www.hsr.se/rethink-reuse>

Kundtjänst

Under 2016 pågick ett kundtjänstprojekt, där våra arbetsområden ingick som en del i pilotprojektet. Detta innebar att vi från november 2016 började arbeta i ett

nytt system för att hantera inkommande frågor. Under 2017 har vi fortsatt arbetet med att utveckla vår kundtjänst i syfte att dels ge ökad service till frågeställaren, dels frigöra resurser internt för att kunna ta fram nya vägledningsprodukter. Det ska också bli enklare för omvärlden att kontakta Naturvårdsverket. För att säkra svarstider och kvaliteten i mötet med kunderna har vi infört en väg in för externa frågor, kundtjänsten. Arbetet har pågått under hela året och är nu inne i slutfasen.

Förpackningar och returpapper

Vägledning

Naturvårdsverket har under 2017 publicerat vägledningar för både informationskravet (med exempel på hur de som tillhandahåller bärkassar kan informera) och rapporteringsskyldigheten. Bland annat genom samverkansmöten med branschen där vi informerat och tagit in synpunkter på vägledningen, infört en samverkansgrupp med Svensk Handel, Svensk Dagligvaruhandel, Visita samt Håll Sverige Rent för fortsatt arbete med frågan.

Naturvårdsverket har även gjort ett flertal vägledningsprodukter som stöd för implementeringen av förordningen om plastbärkassar. Av tillfrågade användare av webbvägledningen uppgav 95 % att de fått stöd i den (NV:s webbenkät) och i en undersökning av Håll Sverige Rent uppgav hälften av de tillfrågade personerna att de alltid eller oftast väljer bort plastkassen när de handlar.

I början av 2017 gjordes en genomgång och uppdatering av de vägledningar som finns på webben för förpackningar och returpapper.

Tillsyn

Tillsynen inom förpackningar och returpapper har bestått i avstämningar med materialbolag som samlar in dessa fraktioner och även representerar producenterna.

Elutrustning och batterier

Marknadskontroll

Naturvårdsverket ansvarar för marknadskontroll gällande avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter och batterier. Arbetet med marknadskontroll består främst av samordning med andra ansvariga myndigheter inom marknadskontroll genom marknadskontroll rådet. Under 2017 ingick Naturvårdsverket i arbetsgruppen för cirkulär ekonomi som diskuterade marknadskontroll utifrån delningsekonomin, möjligheter och hinder i gällande lagstiftning.

Vägledning

Vi har tagit fram ny webbvägledning om revideringen av Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2005:10) om yrkesmässig lagring, förbehandling och återvinning av avfall som utgörs av elektriska eller elektroniska produkter. Syftet är att stärka enhetlighet och korrekthet i tolkning och beslut avseende förbehandling av elavfall.

I januari 2017 färdigställdes vägledningen om butiksinsamling som riktar sig till både producenter och kommunala tillsynsmyndigheter.

Tillsyn

Utöver löpande tillsyn av producentansvaren för elutrustning och batterier har vi under 2017 bedrivit tillsyn av knappt 100 elcykelimportörer. Denna bransch växer kraftigt vilket medför att en större mängd litiumjonbatterier kommer ut på marknaden och så småningom behöver återvinnas. Vi kontaktade vidare ca 150 företag med anledning av ett tips om att företagen eventuellt omfattades av producentansvaret för elutrustning och batterier. Det ledde till att vi förelade flera företag att anmäla sig till EE- & Batteriregistret. I övrigt har fokus legat på så kallade små batteriproducenter där vi sett att det finns ett motiv till att lämna oriktiga uppgifter för att slippa kostnad för att vara ansluten till ett insamlingssystem för batterier. Antalet ärenden är lägre än förra året, men två av ärendena omfattade många tillsynsobjekt.

Tillsynsavgifter

Från den 1 januari 2016 tas en ny avgift för provnings- och tillsynsverksamhet ut enligt 7 kap. 8 e–8 g § förordning (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken. Tillägget avser godkännande av insamlingssystem och producentansvar för elutrustning och batterier. Under 2017 har avgifter för 4,0 mnkr tagits ut, vilket är i linje med budgeterade 4,1 mnkr.

Samarbetet med ekonomienheten och Statens servicecenter har under 2017 förbättrats. Dock kommer det under 2018 krävas fortsatt arbete för att få ned administrationen med returnerade fakturor pga. fel adress. En ny funktion i registret har tagits fram, där man kan göra massutskick och skicka med de kontaktuppgifter som finns på mottagarens konto. Detta innebär att det blir lättare för mottagaren att se om något är fel. Vi kommer fortsätta se över arbetet gällande effektiviseringen av tillsynsavgifterna under 2018.

Registret

Tabellen nedan visar antalet registrerade producenter i slutet av respektive år.

	EE-företag	Batteriföretag
2007	1160	-
2008	1250	700
2009	1630	1050
2010	1770	1058
2011	1830	1223
2012	1914	1288
2013	1998	1324
2014	2090	1383
2015	2136	1392
2016	2191	1419
2017	2320	1525

Farliga ämnen

I regeringsuppdraget om giftfria och resurseffektiva kretslopp har vi tidigare varit delaktiga kring frågor om informationskravet om farliga ämnen i producentansvaret för elutrustning. En avfallsström som valdes ut som fokus i uppdraget var plast från just elutrustning. För att undersöka avfalls- och återvinningsledets efterfrågan, behov av och tillgång till information om farliga ämnen i uttjänta fordon och elutrustning lät Naturvårdsverket ett konsultföretag göra en studie för att titta närmare på dessa frågor. Studien utfördes av en digital undersökning, svarad av slumpmässigt utvalda svenska elproducenter och elproducenter.

Resultatet visade en bild med låg efterlevnad hos producenterna och det föreföll finnas ett flertal anledningar till den låga lagefterlevnaden. Exempelvis så verkade tillverkarna i många fall inte ens medvetna om att de hade någon plikt att förmedla information och i många fall hade producenterna inte tillgång till rätt information. Det verkade också finnas en utbredd uppfattning om att avfallshanterare inte efterfrågade information om farliga ämnen.

I studien så framkom det förslag på hur informationsöverföringen skulle kunna förbättras, t.ex. så efterfrågades det tydligare riktlinjer från myndigheter om hur producenterna skulle arbeta för att uppfylla kraven i SFS 2014:1075, 66 §. Undersökningen genomfördes i april 2017.

Bilar och däck

Vägledning

Naturvårdsverket har under 2017 fortsatt den löpande vägledningen inom producentansvaret för bilar och däck.

Tillsyn

Tillsyn för bilar och däck har bestått av avstämningar med branschrepresentanter gällande uppfyllandet av förordningarna om producentansvar för bilar (2007:185) och producentansvar för däck (1994:1236).

Förändringar av bilaga II till ELV-direktivet

Naturvårdsverket har under sommaren 2017 tagit del av kommissionens direktiv om förslag till ändringar av bilaga II (8e) till direktiv 2000/53/EG om utjänta fordon. Naturvårdsverket stödjer ändringsförslaget eftersom förslaget bedöms bidra till att tidigarelägga borttagandet av undantagsbestämmelserna för användningen av bly. I svensk lag har förändring införlivats i förordning (2003:208) om förbud mot vissa metaller i bilar.

Aktuellt under 2018

Vi har en ambition att arbeta proaktivt och vill lägga tid på förebyggande arbete och tillsyn och tror att det kan minska antalet förelägganden och sanktionsärenden. Vi vill synas i olika forum för att sprida information inom vårt ansvarsområde. Målsättningen är att vi ska kunna underlätta för producenter, kommuner och andra som berörs att göra rätt.

Förpackningar och returpapper

Plastbärkassar

Naturvårdsverket kommer fortsatt att arbeta i samverkansgruppen om plastbärkassar för att kunna följa det arbete som pågår med information om plastbärkassar. I samverkansgruppen så kan vi också få information om vilka ytterligare vägledningsinsatser som kan krävas inom området.

I april kommer en första analys av de rapporterade plastbärkassarna att genomföras. Analysen kommer visa hur vi ligger till mot de uppsatta målen och om det krävs några ytterligare åtgärder för att vi ska nå målen.

Tillsyn och register över förpacknings- och returpappersproducenter

Tillsyn över producentansvaren för förpackningar och returpapper är något som vi behöver fortsätta att utveckla. Vi har tillsynsansvar i dagsläget men en förutsättning för att kunna bedriva god tillsyn är tillgång till ett register över alla producenter, vilket vi saknar idag.

År 2017 kom det nya övergångsbestämmelser gällande förpackning- och returpappersförordningen som innebar att bestämmelser om tillståndskrav mm. har skjutits upp och börjar gälla 2020. Detta innebär att det Naturvårdsverkets arbete som var planerat för 2017 har skjutits upp till 2018 och 2019.

EU:s plaststrategi

I början av 2018 kom EU:s plaststrategi som bl.a. pekar ut förpackningar som ett område där man kommer att jobba fram ytterligare förslag. Naturvårdsverket kommer att följa detta arbete, vid behov stötta departementet i förhandlingsarbete och analysera vad eventuella förslag kommer att innebära för de svenska systemen.

RU om nedskräpning

Under 2017 fick Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag att tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten föreslå åtgärder och styrmedel för att minska de negativa effekterna på marin miljö till följd av nedskräpning av plastavfall. Uppdraget ska redovisas 2019. Vi deltar med vår kunskap i denna arbetsgrupp.

Elutrustning och batterier

Gruppen kommer liksom tidigare att arbeta med tillsyn av rapporteringen, dvs. hantera producentregistret, granska rapporter och i de fall det behövs förelägga eller besluta om sanktioner.

2018 införs nya kategorier för elutrustning. Det innebär att fler produkttyper kommer att omfattas av producentansvaret för elutrustning samt att den årliga rapporteringen ska ske enligt nya kategorier. Vi behöver fortsätta arbetet med vägledning om de nya kategorierna under 2018 för att informera dels om nya produkter som kommer att omfattas av producentansvar samt hur producenter och insamlingssystem ska redovisa mängder för verksamhetsåret 2018. Detta så att de har samlat de uppgifter som behövs vid rapporteringen 2019.

Utökad vägledning kring insamling och när producentansvar upphör i samband med att ett avfall återanvänds efter någon form av avfallsbehandling kan bli aktuellt i och med reparationsavdraget.

Tillsyn insamlingssystem för batterier

Om man kan garantera att alla batterier man som producent satt på marknaden samlas in kan man upprätta ett individuellt insamlingssystem istället för att ansluta till ett nationellt system. Naturvårdsverket har för avsikt att under 2018 granska de individuella insamlingssystemen för batterier för att se att de uppfyller kriterierna. Det innebär att vi behöver konsultmedel för att utföra detta och vi kommer därmed upphandla tjänsten.

Tillsyn insamlingssystemens ekonomiska säkerhet

Vi har för avsikt att granska den ekonomiska säkerheten hos de två godkända insamlingssystemen för konsumentelavfall. Den ekonomiska säkerhet som insamlingssystemen ska ha enligt tillståndskrav är viktig för att trygga insamlingen av konsumentelavfall. För att utföra detta ser vi behov av att delar av granskningen utförs av en miljörevisor eller någon med liknande kompetens. Det innebär att vi behöver konsultmedel för att utföra detta och vi kommer därmed upphandla tjänsten.

Tillsyn av friåkare

Vi fortsätter att arbeta med friåkare, dvs. producenter som inte anmält sig till oss och inte har anslutit sig till ett insamlingssystem. Tillsynen kommer att ske genom löpande friåkarärenden såsom tips etc.

Nya kategorier för elutrustning

Det införs helt nya kategorier för elutrustning i augusti 2018 som kommer att ersätta de nuvarande. Detta innebär att vi dels behöver vägleda producenter och insamlingssystem om vad de förväntas rapportera 2019 samt att vi behöver anpassa vårt rapporteringsformulär till de nya kategorierna.

Internationellt

Vi kommer att fortsätta samverka med andra länder för ökad kunskap och harmonisering.

Bilar och däck

Tillsyn och vägledning

Arbetet med producentansvaren för bilar och däck är något som vi behöver fortsätta att utveckla. Under våren 2018 kommer ny vägledning att tas fram för producentansvaret för bilar och vilka skyldigheter som gäller för efterlevnaden av förordningen. Vägledningen kommer även att samordnas tydligare med den tillsynsvägledning som sker inom arbetet med gränsöverskridande avfallstransporter.

EU arbete

I EU:s plaststrategi pekas uttjänta fordon ut för ökad materialåtervinning av plast. Naturvårdsverket kommer att följa detta arbete.

Förslag till den 9:e ändringen av bilaga II till ELV-direktiv ska implementeras 2019. Därav kommer en utvärderingsstudie inför ändringen att ske under 2018 vilket Naturvårdsverket kommer att följa. Samverkan med andra länder för ökad kunskap och harmonisering kommer också att fortgå.

RU om mikroplaster

Naturvårdsverket har i uppdrag av regeringen att fortsätta arbetet med att identifiera och åtgärda viktiga källor till utsläpp av mikroplaster till vattenmiljö i Sverige, med utgångspunkt från tidigare uppdrag. I det tidigare uppdraget identifierades spill från konstgräsplaner som en källa till utsläpp av mikroplaster. Ett alternativ till fyllningsmaterial är SBR (återvunna bil- och maskindäck). Vi kommer följa uppdraget utifrån producenternas skyldighet enligt lagstiftningen att ta hand om uttjänta däcket på ett miljömässigt godtagbart sätt om frågan blir aktuell.

Prioriteringar 2018

Tillsyn i form av att granska uppgifter i EEB-registret, besvara frågor från producenter eller att handlägga ärenden om för sent inkomna rapporter måste vi prioritera, men vi ser att vi genom förebyggande arbete kan minska mängden av den typen av ärenden i framtiden. Vi vill istället fokusera mer än tidigare på tillsyn som vi själva initierar.

Under 2018 fokuserar vi på:

- Att utveckla vår tillsyn genom olika tillsynsaktiviteter.
- Att vägleda om nya kategorier för elutrustning som införs under 2018.
- Arbeta vidare med informationskyldigheten för de som tillhandahåller plastbärkassar.
- Tillsyn av insamlingssystem för individuella insamlingssystem för batterier
- Tillsyn av insamlingssystemens ekonomiska säkerhet

Långsiktig planering för 2019–2021

Arbetet med avfallspaketet kommer att påverka samtliga producentansvar och kommer att innebära förändrad implementering av lagstiftningen.

Produktutvecklingen sker snabbt vilket är viktigt att ta hänsyn till i vår tillsyn. Nya produkter kan komma att omfattas av producentansvar.

Utvecklingen mot cirkulär ekonomi är relaterat till producentansvar och frågeställningen om när avfall upphör att vara avfall samt hur insamling sker i samband med återanvändning och återvinning. Det kan också påverka vår statistik eftersom en produkts livslängd kan förlängas. Vi kan behöva tydliggöra eventuella konflikter mellan producentansvarsreglerna och den politiska målsättningen om cirkulär ekonomi.

Förpackningar och returpapper

1 april 2020 kommer det att krävas tillstånd för att bedriva insamlingssystem för returpapperssavfall. Då ska insamlingssystemen också, i samband med den årliga rapporteringen, lämna in en förteckning över anslutna producenter. Det innebär att vi då kommer att ha ett bra underlag för att bedriva tillsyn enligt producentansvaren för returpapper respektive förpackningar. Det blir också en tydligare fördelning av ansvaret mellan insamlingssystemet och producenterna.

Plastbärkassar

Målet är att förbrukningen av tunna plastbärkassar inte överstiger 90 kassar per person och år senast 31 december 2019 och 40 kassar per person och år 31 december 2025. Om Naturvårdsverket anser att plastbärkassarna inte minskar eller att de tunna plastbärkassarna kommer överskrida de nivåer som finns i målen så ska man föreslå åtgärder.

WEEE och batterier

Vi bör avsätta tid för årlig tillsyn av insamlingssystemen för elutrustning, men med fördel riktad mot olika fokusområden.

Regelverket för producentansvaret för elutrustning ändras med avseende på tillämpning av produktkategorier. Från nuvarande 10 produktkategorier kategoriseras utrustning istället i sex kategorier med en annan indelning. Förändringen innebär att EE- och batteriregistret behöver anpassas till de nya reglerna. För att göra inrapporteringen så smidig som möjligt kommer Naturvårdsverket undersöka ifall de nya kategorierna kan börja gälla 1 jan 2019, och alltså kan rapporteras till Naturvårdsverket 1 jan – 31 mars 2020. Uppföljning på systemet kommer då behöva göras under 2020–2021.

Vi ser en tendens till att måluppfyllnaden för WEEE sjunker, vilket kan vara ett resultat av flera orsaker. Bland annat på grund av att WEEE lagras i hemmen istället för att lämnas in. Tillverkningen utvecklas också mot produkter av lägre vikt jämfört med tidigare, vilket påverkar vikten insamlat avfall. Ökad insamling är en fråga som vi kan behöva arbeta med i vår tillsyn.